

Gymnázium Přírodní škola, o.p.s.
Profilová práce — třída Mí
Vyšší stupeň studia
2020/2021

Adam Lustig

**Příběhy krkonošských lavin:
Historie lavinových nehod v
Krkonoších**

Vedoucí práce: Mgr. Štěpán Macháček

Datum odevzdání: 12. 11. 2020

Obsah

Záměr práce	3
Úvod	4
Poděkování.....	5
Cíle	6
Metodika	7
Seznam použité literatury	9
Seznam použitých fotografií	10
Příloha I. – Krátké záznamy z historie	3
Příloha II. – Tragédie rodiny Kohlů	5
Příloha III. – Tragédie Stefana Dixe.....	7
Příloha IV. – Bialy Jar	8
Příloha V. – Tušil jsem, že se něco stane.....	10

Záměr práce

Třída: Mí

Jméno a příjmení: Adam Lustig

Vedoucí práce: Mgr. Štěpán Macháček

Téma práce: Historie lavinových nehod v Krkonoších

Tématem mé práce je historie lavinových nehod v Krkonoších. Mým cílem je vytvořit vlastní brožuru, ve které zachytím historické lavinové a jiné nehody (pátrací akce, lidské tragédie) v Krkonoších společně s pokusem zpětně analyzovat možné příčiny těchto neštěstí (přírodní vlivy, lidský faktor). Historické informace budu čerpat z archivu KRNAP, s jehož zástupcem jsem již domluvený. K těmto informacím bych chtěl ještě dodat komentáře Pavla Cingra, lavinového preventisty ČR. Výstupem mé práce bude brožura pro širokou veřejnost za účelem seznámení s problematikou lavinových nehod, kterou následně poskytnu KRNAP. Brožura bude zahrnovat 5 - 10 situací a nehod v rozsahu 10 - 20 stran textu a fotografií. Brožuru budu vytvářet graficky samostatně. Tisk brožury budu nejprve financovat sám v počtu 10 kusů. Následně se budu snažit o získání financování dalších výtisků z prostředků KRNAP. Výtisky brožury budou k dispozici na všech stanicích HS v Krkonoších (14 stanic), v knihovně a sídle KRNAP ve Vrchlabí a případně na dalších místech podle doporučení KRNAP.

Úvod

Laviny a především sních obecně mě od malička fascinovaly. Na první pohled byste toto téma možná zařadili do vysokých hor a pohoří obřích rozměrů. Každému se možná vybaví, že četl nebo viděl, že se podobné neštěstí někde v Alpách stalo. Někoho ani nenapadne, že by se mu v našich horách mohlo něco podobného přihodit. A jen velmi málo lidí, kteří se v Krkonoších pohybují, si uvědomuje, jaká lavinová nebezpečí tyto hory skrývají.

To byl jeden z hlavních důvodů, proč jsem se do této práce pustil. Informovat lidi, kteří Krkonoše v zimě navštěvují, o tom, že vůbec reálně v Krkonoších lavinové nebezpečí hrozí a jaké mělo již následky, ať už na lesních porostech, tak hlavně, kolik lidských životů si zde laviny vzaly. Poukázat na historické události a vyvarovat se chyb, které by nás mohly v horách stát život.

Výstupem mé práce je brožura. Tento sborník obsahuje cíle mé práce, který jsem předložil porotě při obhajobě záměru. Další částí sborníku je metodika, která přibližuje podrobně postup mé práce: od sběru informací z knihovny Správy Krkonošského národního parku až po finální úpravu brožury pro tisk. Následuje poměrně obsáhlý seznam použité literatury, která se skládá především ze článků v časopise Krkonoše – Jizerské hory, vydávaného Správou Krkonošského národního parku, nicméně vycházel jsem i z několika knih. Dalším seznamem je soupis fotografií, které jsem v brožuře použil.

Poděkování

Na tomto místě bych chtěl velice poděkovat těmto lidem:

Knihovnici Krkonošského muzea Správy Krkonošského národního parku, paní Mgr. Olze Hájkové, za veškerou rychlou pomoc při vyhledávání knih a i za následnou pomoc při skenování potřebných dokumentů a fotografií.

Lavinovému preventistovi Horské služby České republiky, panu Pavlovi Cingrovi, za veškerou spolupráci.

Panu Mgr. Štěpánovi Macháčkovi, mému vedoucímu práce, za veškeré konzultace a rady při výběru i zpracování.

BcA. Matoušovi Bičákovi za rady a veškerou pomoc při zpracování mé práce a vytváření grafické podoby brožury.

Cíle

Hlavním cílem mé práce bylo vytvořit brožuru, ve které zachytím historické lavinové nehody v Krkonoších pro seznámení veřejnosti s problematikou lavinových neštěstí, kterou následně vytisknu a poskytnu KRNAPu.

Dále k této brožuře jsem si dal za cíl přidat komentáře pana Pavla Cingra, lavinového preventisty ČR.

Brožuru jsem vytyčil graficky zpracovat a následně v tiskové podobě poskytnout KRNAPu.

Metodika

Na začátku jsem o krkonošských lavinách nevěděl skoro nic. Nanejvýš jsem znal největší lavinové svahy a věděl jsem, kde se nacházejí. Z lavinových neštěstí jsem si jen letmo vybavoval tragédii v Białem Jarzu, o které jsem slyšel z vyprávění. Na začátku jsem tedy neměl skoro nic.

Proto jsem kontaktoval knihovnu KRNAPu, ve které jsem se domníval, že bych potřebné informace k vytvoření mé práce našel. Jak se později ukázalo, jinam jsem už chodit nemusel. Vše, co jsem hledal, bylo zde, ve Vrchlabí, seřazena jedna tiskovina vedle druhé v jedné místnosti. Tímto se sluší zmínit i celou knihovnu, v níž jsem získal řadu dokumentů, které jsem následně použil. V knihovně jsem přečetl všechno, co se alespoň okrajově týkalo lavin v Krkonoších. Ať už to byly lavinové katastrofy, vědecké práce, které zkoumaly vliv lavin na přírodu, nebo svědectví a články v časopise Krkonoše – Jizerské hory. Musím uznat, že tento velice kvalitní měsíčník vydávaný Krkonošským národním parkem od roku 1968 mi poskytl většinu příběhů a informací, z nichž jsem následně při tvorbě brožury čerpal.

Zásadní pro mne byly i fotografie, které bylo nutné do publikace umístit, aby se zvedla její přehlednost a přitažlivost pro čtenáře. Většina fotografií byla také již publikována v časopise Krkonoše – Jizerské hory a z velké části je jejich autorem pan Valerian Spusta, který se o propagaci a vůbec o výzkum lavin v Česku velmi zasloužil společně se svým kolegou panem Milošem Vrbou. I když ani jeden z nich bohužel nemůže tyto řádky již číst, rád bych jim za jejich práci poděkoval a klaním se tomu, co dokázali.

Veškeré dokumenty jsem dlouho pročítal a pokoušel se je propojovat. Dalším velkým zdrojem mi byl časopis Opera Corcontica. Jedná se o vědecký časopis, který vydává Krkonošský národní park jednou ročně již od svého založení v roce 1964.

Následně jsem vybral některé méně známé lavinové nehody menšího rozsahu, které měly ovšem v něčem jisté prvenství. Ať už to byla první zaznamenaná nehoda na našem území nebo to byla nehoda, která napáchala největší škody na lesních porostech. Tyto nehody jsem chronologicky seřadil, ostatně stejně jako celou brožuru.

Následovaly čtyři delší příběhy, které byly i podrobněji zdokumentovány. Bylo k nim tedy v současnosti možné sehnat více informací. Tyto texty, z nichž převážná většina byla publikována v časopise Krkonoše – Jizerské hory, jsem uspořádal společně s fotografiemi do výsledné brožury. Příběhy je možné přečíst si i zde ve sborníku práce.

Veškeré texty a obrázky následně graficky upravím v programu Adobe InDesign do finální podoby pro tisk. Dlouho jsem se rozmýšlel, jaký formát brožury využít, ale nakonec jsem se rozhodl pro standardní formát A5, který má několik výhod. Za prvé ho využívá KRNAP u svých brožur. Dalo by se tedy říci, že moje brožura „bude zapadat“ do jejich série brožur. Asi největší výhodou byla nicméně

cena tisku, kterou jsem zvažoval. Formát A5 je standardní formát, tedy jeho tisk není nijak doplácen, jako je tomu u speciálních formátů. Vybraný formát se mi také hodí k vkládání fotografií, kterých je v brožuře obsaženo poměrně hodně. Tento formát je pro ně vhodný. Fotky jsou snadno rozeznatelné, přitom nejsou rozmazané.

Seznam použité literatury

VRBA, Miloš. *V lavinách a vánicích: dávné příběhy Horské služby*. Vsetín: Altituda, 2003. ISBN 80-867-4301-2.

VRBA, Miloš. Laviny v Krkonoších. FANTA, J. a kolektiv autorů. *Příroda Krkonošského národního parku*. Praha: SZN - Státní zemědělské nakladatelství, 1969, s. 102-111.

KOCIÁNOVÁ, Milena, Viktor KOŘÍZEK, Valerián SPUSTA a Andrzej BRZEZIŃSKI. *Laviny v Krkonoších*. Vrchlabí: Správa Krkonošského národního parku, 2013.

LESSENTHIN, B. *Das Riesengebirge im Winter*. Breslau, 1901

VRBA, Miloš a SPUSTA, Valerian. Lavinový katastr Krkonoš. *Opera Corcontica*. **1975/12**, 65-90.

VRBA, Miloš a SPUSTA, Valerian. Lavinová hrozba. *Krkonoše - Jizerské hory*. **1989/3**, str. 8-9.

VRBA, Miloš a SPUSTA, Valerian. Lavinová hrozba /2/. *Krkonoše - Jizerské hory*. **1989/1**, str. 8-9.

VRBA, Miloš. Krkonošské laviny. *Krkonoše - Jizerské hory*. **1971/1**, str. 8-11.

ŠTEFANOVÁ, Jana. Zapomenuté tragédie Krkonoš. *Krkonoše - Jizerské hory*. **1970/3**, str. 14-19.

JANALÍK, František. Z krkonošských tragédií: Tužil jsem, že se něco stane. *Krkonoše - Jizerské hory*. **1976/3**, str. 8-9.

JANALÍK, František. Z krkonošských tragédií: Největší lavinové neštěstí. *Krkonoše - Jizerské hory*. **1973/1**, str. 6-7.

ŠTĚTKA, Otokar. Hory jsou náš osud. *Krkonoše - Jizerské hory*. **1974/1**, str. 8-9.

JANALÍK, František. Z krkonošských tragédií: Narodil se "podruhé." *Krkonoše - Jizerské hory*. **1974/1**, str. 6-7.

Seznam použitých fotografií

Odtrh deskové laviny na svahu Luční hory. Foto: V. Spusta

Čelo typické krkonošské deskové laviny z upěchovaného prachového sněhu.

Foto: V. Spusta

Svah v Labském dole po lavině. Foto: Z. Feyfar

Kozí hřbety. Foto: V. Spusta

Sněžné jámy. Foto: V. Spusta

Sněhové převěje na hranách krkonošských karů. Foto: V. Spusta

Obří důl a Sněžka. E. Knippel

Laviny v úpské jámě. Foto: M. Tůma

Odtrhová pásma lavinových polí v lavinové oblasti Obřího dolu (obálka).

Foto: V. Spusta

Sklužná dráha laviny č. 11 při pohledu shora

Lavinová pásma Dlouhého dolu

Lavinové pole číslo 20., pohled na laviny v Labském dole. Všechny fotky: V. Spusta

Lavinová strž v úpské jámě s lavinovou dráhou dosahující až 1200 metrů.

Foto: Z. Feyfar

Bialy Jar. Všechny fotky: V. Spusta

Celkový pohled na lavinu v Białem Jaru při záchranných pracích

Členové HS hledají zasypané turisty

Část laviny s vykopanými příkopy

Členové polské a české HS u památníku

Fotka příkopů z knihy Laviny v Krkonoších

Tušil jsem, že se něco stane. Všechny fotky: Horská služba

Příprava před budovou HS ve Špindlerově mlýně

Vyprošťování

Fotografie oběti

Rolba při vyprošťovacích pracích

Příloha I. – Krátké záznamy z historie

1456 – Jakýsi Benátčan, který se vydal z Vrchlabí pralesem za zlatem a drahým kamením do nitra Krkonoš, prý našel v Obřím dole vymýcenou paseku a na ní mnoho lidských kostí, z nichž některé měly mezi kostmi prstů zlatý písek a drahé kameny, vydolované z úbočí Sněžky. Tragédii mohl způsobit sesuv laviny. (Vrba 1969)

15. únor 1655 – Nejstarší hodnověrná zpráva o zhoubné lavině pochází z obce Sklenářovice, asi 6 km od Svobody nad Úpou směrem k Rýchorám. Tehdy lavina strhla dvě chalupy postavené pod strmými skalními stěnami. Zahynulo při tom 8 lidí a 7 dalších zasypaných bylo zachráněno (Lessenthin 1901)

Zima 1816/1817 – V horách napadlo tolik sněhu, že domy byly přikryty až po střechu, a obyvatelé museli vylézat střešními vikýři, doprava mezi boudami byla přerušena, mrtví museli ležet dlouho zahrabáni ve sněhu, než mohli být pohřbeni. (Dix, Kronika Pece)

15. prosinec 1886 – Velké lavinové neštěstí se událo v Obřím dole. V noci se strhla lavina a zavalila dvě boudy, které vlekla ještě asi 500 kroků. V jedné boudě bylo v tu dobu 8 lidí, kteří všichni zahynuli. To byl poslední případ, kdy v Krkonoších lavina zavalila lidské obydlí. Lidé se stali opatrnějšími a budovali svá obydlí v bezpečné vzdálenosti od lavinových svahů. (Vrba 1969)

1897 – Z ledna toho doku máme první zprávu o ohrožení lyžařů lavinou. Čtyři jilemničtí lyžaři sjížděli z Luční boudy dolem Bílého Labe a zastihla je lavina řítící se od Stříbrného potoka. Jeden z lyžařů, známý průkopník krkonošského lyžování Jan Buchar, byl lavinou zasažen, vyvázl však bez úhony. (Vrba 1969)

8. března 1956 – Sesunula se na krkonošské poměry obrovská lavina z východního svahu Krkonoše do Labského dolu. Projela přes dno dolu až do protisvahu. Zničila téměř 9 hektarů lesa, na laviništi se zpracovalo na 5 000 plnometrů dřeva. Strhla i zeminu a obnažila svah až na holou skálu. Tato lavina způsobila dosud v Krkonoších největší známé škody na lesních porostech.

8. března 1956 - Téhož dne jako minulá popsaná událost se strhla i dvojitá lavina z Úpské hrany (nadmořská výška 1 400 m) přes ploché dno Úpské jámy (1 050 m) do Obřího dolu až hluboko pod dolní vodopád Úpy (nadmořská výška 960 m). Tato lavina překonala výškový rozdíl téměř 500 m a byla dlouhá 1 200 m, což je dosud maximální dosažená délka laviny v Krkonoších. Lavina strhla po obou stranách dolního vodopádu Úpy stoleté smrkové porosty na ploše 2,5 ha, na níž se zpracovalo přes 1 100 plm dřevní hmoty. Objem sesunutého sněhu byl asi 480 000 m³ a váha této hmoty činila asi 120 000 tun. V tomto dni nastalo akutní nebezpečí a spontánní

sesuny obrovských lavin na celém území našeho státu, což je velmi zajímavý a jen velice zřídka se opakující jev. Byl to důsledek rozsáhlé srážkové situace, která zasáhla celou střední Evropu. Ten den se také odehrála jedna z největších lavinových katastrof na našem území v Nízkých Tatrách u obce Dolná Lhota, při které bylo zasypano 19 lesních dělníků, z nichž 16 zahynulo. (Vrba 1968)

1957 – V tomto roce zahynul v malé deskové lavině na úbočí Kozích hřbetů student Hrdlička. Častá lavinová neštěstí byla podnětem k zahájení lavinového výzkumu v Krkonoších. Od roku 1954 se sledují laviny soustavně. Zkoumají se jak jejich sesuvy, tak i příčiny, které k sesuvům vedly.

Příloha II. – Tragédie rodiny Kohlů

V Petru dozněl hlas zvonu.

Desítky párů očí hleděly z oken chalup na stráních k zasněženým vrcholům. Blížící se soumrak zdál se najednou všem příliš smutný.

Všichni slyšeli umíráček, předzvěst konce jejich životů.

Dnes vzaly hory život Filipu Kohlovi, zítra budou zvonit Seppu Dixovi a pozítří možná Franzi Rennerovi...

Nejednou odešel horal na hřebeny a domů se již nevrátil. Záchrané výpravy neorganizovali, laviny neprokopávali. Na jaře a v létě snášeli mrtvolky do údolí. Zámožnějšímu vystrojili pozůstalí ještě dodatečně pohřeb.

Horalé se po svém smířovali s životem i smrtí. V Krkonoších dlouho vypravovali o stařečkovi kdesi ze zapadlého kouta hor. Když byl na smrtelném loži knězem ujištěn, že Spasitel pro něho umřel na kříži, zvolal udiven:

„Ó, tak už ten ubožák zemřel? Vidíte, milý sluho Boží, nebude se zlobit, že jsem nebyl na jeho pohřbu. Vždyť my se v těchto pustých horách ničeho nedozvíme.“

...Filip Kohl znal trochu svět. Především z vyprávění dřevorubců a panských úředníků. Jeho předkové přišli do Krkonoš z Tyrol. Začínali jako dřevorubci. Později měl jeden Kohl štěstí a vrchnost mu svěřila hájenku. Také Filip Kohl se stal na přání otce a především z vrchnostenské milosti hajným.

Na hony chodil Kohl nejraději s Buchbergerem. Byl to soused, dobrý nadháněč a navíc vlastnil spolehlivého psa.

16. listopadu 1773 časně ráno vyrazili Kohl s Buchbergerem na hřebeny.

Lovecká sezona v plném proudu. Každý den se na honu objevil nějaký nový hraběcí host.

Počasí přálo. Sníh sice napadl již v říjnu, pak však přišla začátkem listopadu menší obleva. Staří horalé předpovídali mírnou zimu.

Během lovu panovala dobrá nálada. Po odtroubení šťastní lovci s bohatou kořistí se vraceli na zámek a Kohl s Buchbergerem spěchali domů do Svatého Petra. Cestou se k nim ještě připojil lesník ze Sedmidolů.

Na Hřebínkách strhla všechny lavina do údolí. Jedině Buchbergerův pes zůstal na povrchu a začal hned hrabat v místě, kde vodítko mizelo ve sněhu. Po několika minutách pes uvolnil hlavu svého pána, který se sám vymanil ze spáru laviny.

Filipa Kohla a lesníka ze Sedmidolů vyprostil Buchberger za pomoci několika horalů až příští den ráno již mrtvé. Když pokládali Filipa Kohla do hrobu, házel na tátovu rakev smrkové snítky jeho tříletý syn Ignác.

Padesát let později lavina strhla a usmrtila pod Kozími hřbety i Ignáce Kohla.

Horalé, kteří pamatovali nebo slyšeli doma za dlouhých zimních večerů vyprávět tragédii postihující každou generaci Kohlova rodu — s obavou přihlíželi k počínání Ignácových synů na hřbitově.

Také oni házeli smrkové snítky na otcovu rakev. Budou dále kosit laviny pod Kozími hřbety Kohlův rod? Modlitby v kostele měly zabránit dalším tragédiím.

Kohlové se začínali vyhýbat Kozím hřbetům zejména v listopadu — pro rod osudným měsícem.

Rübezahl, zlý duch Krkonoš — v myšlenkách tehdejších německy mluvících horalů — jen čekal na příchod nové generace Kohlova rodu. Dne 29. listopadu 1856 se zřítila lavina z Kozích hřbetů a vzala s sebou na věčnost Wenzela Kohla.

Uplynulo dalších devatenáct roků. Na hřebenech vrcholí lovecká sezona. Je tam také mladý, lehkomyšlný a neopatrný Eduard Kohl. Nevěřil v Rübezahla, nedbal varování přátel. Sázel vždycky na svou hvězdu a přešel Kozí hřbety. Do konce listopadu chyběl den. Všechno dobře dopadne... a nedopadlo!

Večer 29. listopadu zase zvonil umíráček a horalé se modlili za duši zasypaného.

Před hodinou přišla do Svatého Petra zpráva: Lavina z Kozích hřbetů zabila Eduarda, pravnuka Filipa Kohla z lavinové tragédie roku 1773.

Příloha III. – Tragédie Stefana Dixe

Případ zimního strážce Obří boudy, Stefana Dixe, se v kronice čte jako fantastický románový příběh.

Stefanu Dixovi umírá manželka. Jako katolička přála si přijmout svátost umírajících — poslední pomazání.

Dix sestoupil za sněhové bouře do Velké Úpy. Tamní farář slíbil, že umírající zaopatří.

Za pomoci několika občanů z Pece podařilo se faráři dostat se na Obří boudu a šťastně se zase vrátit na úpskou faru. 28. března 1900 zemřela Dixova manželka.

Stefan jí zatlačil oči a šel do Pece zajistit pohřeb. 30. března si osm mužů razilo cestu na Obří boudu. Pro silnou sněhovou bouři dostali se jen ke kapličce. Rakev tam uschovali a po odpočinku pokračovali ve výstupu.

Když přišli na boudu bez rakve, odložil Dix pohřeb na 2. duben. Snad se počasí na hřebenech umoudří. V následujících dvou dnech bouře ještě zesílila a napadlo dva metry vlhkého sněhu.

Když se bouře trochu utišila, vypravil se 1. dubna časně ráno Dixův syn Franz prohazovat cestu. V jedenáct hodin dopoledne začal synovi pomáhat otec. Prohazovali cestu na nejnebezpečnějším úseku — v Rudné rokli — vzdálení od sebe asi šedesát kroků. Otec na místě zvaném „Glatte Seite“ a syn u můstku.

Stefan Dix byl zkušený horal, chodil místem, kde prohazoval cestu 22 let, než se mu nakonec stalo osudným. V žalu nad ztrátou milované manželky zapomněl na opatrnost při prokopávání sněhu a způsobil pád laviny, která ho strhla, zatímco jeho syna Franze jen odhodila.

Po úleku začal Franz volat svého otce. Sněhové moře nedalo žádnou odpověď. Franz musel vystoupit pro pomoc až na Sněžku. Boudař Kirchschräger se svým zetěm a synovcem uviděli nejdříve ze sněhu vyčnívající ruku. Dixova hlava byla asi půl metru pod sněhem. Na obličeji Stefana Dixe nebylo známkou zápasu. Smrt nastala okamžitě.

Stefana vyprostili z laviny právě ve chvíli, kdy šla kolem skupina peckých občanů. Nesli rakev na Obří boudu pro Dixovu manželku...

Příloha IV. – Bialy Jar

„V osudný den již svítilo slunce, ale vál silný vítr, ženoucí po bílých pláních zvířený sníh. Lanovka z Karpaczi z povětrnostních důvodů nepřpravovala a na její dolní stanici bylo umístěno upozornění pro turisty, aby se pro nepříznivé počasí na hřebenech vzdali cesty k Obří boudě. Jak už to bývá, někteří uposlechli, jiní přece jen šli. Byla mezi nimi i výprava s polským vedoucím, složená z turistů ze Sovětského svazu, NDR a PLR. Vedoucí výpravy byl z Varšavy. Neznal dobře Krkonoše, nebyl zasvěceným horským průvodcem s detailní znalostí terénu a jeho nebezpečí v té či oné době.

Pokud cesta vedla výpravu závětrřím lesa, šlo se jí poměrně dobře. Obtížněji již postupovala na holém otevřeném svahu. Skupina rodičů a dětí se raději obrátila na zpáteční cestu, jiní členové výpravy se opožďovali. Někteří únavou, druzí k vykonání tělesné potřeby. – A právě tomuto malému zpoždění pravděpodobně vděčí za uchování svých životů, neboť v následující chvíli se ozvalo zadunění a ovzduší se naplnilo množstvím zvířeného sněhu. Řítla se lavina...

V 11 hodin 15 minut zazvonil telefon na stole ústřední skupiny Sudetské záchranné stanice GOPR v Jelení Hoře. Dobrovolný příslušník horské záchranné služby Ryszard Jaško oznamoval sesun laviny v Białém Jaru, která strhla a zasypala skupinu přibližně dvaceti osob. Současně uvědomil o neštěstí záchrannou stanici na Malé Kopě, turistickou noclehárnu Samotnia a Strzecha Akademicka, pohraniční strážnice WOP v Podsnieżce a pracovníky vratné stanice karpaczké lanovky. Po orientačním zjištění rozsahu neštěstí na místě byl požádán o pomoc při organizaci záchranných prací i Okresní národní výbor.

Lavina zasáhla, jak se později zjistilo, celkem 24 mužů a žen, z nichž zůstalo na živu jen pět. Byli nalezeni ranění na povrchu laviny a ihned dopraveni k dolní stanici lanovky, odkud je sanitní vozy převezly do nemocnice.

Odpoledne pracovalo na překopávání laviny asi 80 polských záchranářů. V 17 hodin se do akce zapojilo i 40 příslušníků naší Horské služby, kteří vzali s sebou vlastní výzbroj a lavinového psa. V 18 hodin přicházely první skupiny vojáků, protipožární ochrany a místních obyvatel. Za soumraku pokračovaly záchranné práce při světle pochodní, později při elektrickém osvětlení z vojenského agregátu.

Na místo neštěstí byly neustále přisunovány čerstvé síly, jakožto i teplé jídlo a pití, takže práce pokračovaly nepřetržitě přes celou noc až do půl jedenácté dopoledne, kdy byly přerušeny, aby mohla dělostřelecká jednotka odstřelit sněhové převisy, hrozící novým sesunem. Odstřel však nepřinesl žádný výsledek, proto byla určena hlídka s poplašnou pistolí a skupiny pokračovaly v práci.

Prokopávaly lavinu příkopy širokými jeden a půl metru, které prozkoumávaly jak do hloubky, tak do šířky. Byla to práce namáhavá, neboť vrstvy nahromaděného sněhu byly několikametrové, na čele laviny až 20 m vysoké. Celková délka laviny

byla asi 1 100 metrů, zasypaní lidé byli hledáni v úseku dlouhém 745 metrů, nahoře širokém 70 metrů, dole 25 metrů.

Vyprošťovací práce, kterých se zúčastnilo několik set osob, pokračovaly ještě třetí a čtvrtý den, kdy byly na doporučení řídicího štábu v osmnáct hodin končeny. Výsledkem jejich obětavého úsilí bylo nalezení sedmnácti z devatenácti zasypaných mužů a žen, třináct ze Sovětského svazu, dva z Německé demokratické republiky a dva z Polské lidové republiky. Byl mezi nimi i vedoucí výpravy. Zbývající dva turisté z NDR byli nalezeni později, jakmile začal roztávat sníh.

K uctění památky všech devatenácti obětí krkonošské laviny byl postaven v Bílém Jaru památník z velkých kamenných kvádrů, které jsou věrnou kopií upěchovaného sněhu, z něhož byla lavina složena. Na bronzové desce je nápis o tragické události, která je velkým varováním pro všechny, kteří lehkomylně podceňují nebezpečí zimních Krkonoš.“

(Zpracováno z archivu GOPR a Horské služby)

Příloha V. – Tušil jsem, že se něco stane

V odpoledních hodinách jednoho březnového dne letošního roku vládl krkonošským hřebenům pravý nečas. Takový, o kterém se říká, že by ani psa ven nevyhnal. Spousty sněhu zasypávaly horská úbočí v divoké metelici rozdmýchané silným větrem. A do této atmosféry víření vloček a skučení živlu se najednou vmísil ve Špindlerově Mlýně pronikavý hlas sirény.

Zlověstný jekot zastavoval chodce i lyžaře. Ti zasvěcení hned věděli, že se něco muselo stát, že je to poplach pro členy horské služby. Bylo přesně šestnáct hodin. Zakrátko se začali sjíždět první zachránci.

Deset minut po umlknutí sirény odjíždí od Domu horské služby sněhový skútr s posádkou, za dalších deset minut dvě rolby s osmnácti muži, za půl hodiny po nich se vydává na cestu devět mužů... Mezitím zvoní telefony a jsou zapnuty vysílačky. Hlasy předávají hlášení, táží se, domlouvají se, dávají instrukce a rozkazy, jsou povoláváni členové horské služby s lavinovými psy, je žádáno o jedno družstvo z Pece pod Sněžkou, vyhlášena pohotovost pro třicet mužů v okrsku Vrchlabí a Rokytnice nad Jizerou.

Stalo se neštěstí. Lidé na ulicích a stráních Špindlerova Mlýna se dohadují, jaké. Prý se to stalo tam, ale kdepak – na to druhý, úplně jinde, no jó, už ho našli, ale ne, je to žena a nenašli ji... Zprávy letí od úst k ústům, zkreslují se, podceňují nebo zveličují. A tak i my se raději vraťme o několik hodin nazpět, abychom se seznámili s tím, co události předcházelo. Nejlépe bude, když dáme slovo jedinému svědku, dvaapadesátiletému Gottliebu Hoffmanovi z Německé demokratické republiky, který později mimo méně podstatné věci vypověděl toto: „Dne 15. března 1976 jsem přijel vlakem z Berlína do Polské lidové republiky se svojí známou Brigitte Krügerovou (pozn. redakce: narozenou 17. 3. 1935) a ubytovali jsem se v Karpaczi. Vzhledem k tomu, že jsem se chtěl též podívat do ČSSR, odjel jsem přes hraniční přechod Malou Úpu a tentýž den jsem se vrátil do Polska.

Dne 19. března 1976 jsem společně s Brigitte Krügerovou odjel v sedm hodin ráno lanovkou z Karpacze na Slezskou boudu, odkud jsme šli po Cestě československo-polského přátelství na Špindlerovku a dále v jedenáct hodin linkovým autobusem do Špindlerova Mlýna (pozn. redakce: nezákonné překročení hranice). Tam jsme se v jednom hotelu naobědvali. Jelikož jsem si koupil v Polsku mapu Krkonoš, tak jsme chtěli jít přes Svatý Petr po Bucharově cestě (poznámka redakce: cesta v zimním období uzavřena) přes Kozí hřbety na Luční a dále pak na Obří boudu a zase lanovkou do Karpacze.

Ve Svatém Petru u poslední chaty jsem se ptal nějaké ženy na cestu na Luční boudu. Ta nám ji ukázala, a tak jsem se vydali po Bucharově cestě do Kozích hřbetů. Když jsme přišli nad les, byl tam silný vítr a nebylo vidět na cestu. Já šel první vpředu a tak deset metrů za mnou Briggita Krügerová. Již v prudkém stoupání jsem viděl, že je cesta nebezpečná a TUŠIL JSEM, ŽE SE NĚCO STANE. Krátce na to jsem

zpozoroval, že se žene lavina. V tu dobu byla Krügerová za mnou dál asi dvacet metrů. Střed laviny mě zachytil, strhl a já jsem v kotoulech padal asi sedmdesát metrů dolů. Nějak v podvědomí jsem se něčeho zachytil a potom jsem ztratil vědomí. Když jsem přišel k sobě, volal jsem a pískal, ale Krügerová se mi neohlásila. Musel ji zachytit okraj laviny. Byl jsem silně šokován a ani nevím, jak jsem se dostal dolů do Svatého Petra.“

Svěděk dále popisuje, jak přišel na boudu Sdruženku, jak byl případ ohlášen horské službě, on odvezen na místo neštěstí, aby ukázal, kde se v kritické době nacházela pohřešovaná. Rovněž uvedl, že lavina sjela asi v 15 hodin a vypovídal, jak došlo k nezákonnému překročení hranice, což není pro obsah tohoto článku podstatné.

Zanedlouho po ohlášení neštěstí již záchránci prohledávali rychlosondáží lavinu a některá místa podrobně. Akce však musela být v půl desáté večer přerušena pro pád další laviny.

Druhý den, 20. března 1976, v hledání Brigitte Krügerové pokračovali, ale opět bezvýsledně. Bylo tedy rozhodnuto, že 21. března 1976 budou zmobilizovány na hledání v lavině okrsky horské služby Harrachov, Rokytnice nad Jizerou, Vrchlabí, Špindlerův Mlýn a Černý důl, celkem 80 až 100 mužů. Okrsky Pec pod Sněžkou a Jánské Lázně měly propátrat svahy Kozích hřbetů.

Horská zima je však velmi proměnlivá, takže se rychle změnily sněhové podmínky. Do oblasti laviniště a na svahy hřbetů bylo vysláno pátrací čtyřčlenné družstvo, které potvrdilo obavy: není možné pokračovat v hledání, protože hrozí velké nebezpečí pádu dalších lavin. Na zledovatělé sněhové podložce bylo na svazích Kozích hřbetů přes jeden metr prachového sněhu a na laviništi sedmdesát centimetrů. Protože byly ohroženy životy desítek členů horské služby, byla akce odložena, až se vytvoří bezpečné podmínky k práci

To trvalo až do 30. března 1976. Ten den se nové akce zúčastnilo čtyřicet jedna mužů. Brigitte Krügerová byla nalezena po sedmnácté hodině sto třicet centimetrů pod pokrývkou. Ležela hlavou ze svahu dolů, na břiše. Protože neměla před ústy žádný vydýchaný prostor, je skoro jisté, že se udusila již při pádu laviny. *(Zpracováno podle archivních pramenů Horské služby)*